

บทนำ

ความเป็นมาของวรรณกรรมสำหรับเด็ก

วรรณกรรมสำหรับเด็กมีมานานแล้วโดยเฉพาะประเทศไทยตะวันตก ซึ่งเริ่มต้นราก ค.ศ.600 ในสมัยนั้นยังไม่มีการตีพิมพ์ วรรณกรรมสำหรับเด็กจึงเป็นวรรณกรรมแบบมุขป่าฐาน (Oral Literature) วรรณกรรมสำหรับเด็กของไทยเราก็เช่นเดียวกัน เริ่มต้นด้วยการเล่าปากต่อปากสืบต่อกันมา ครั้นการพิมพ์เริ่มขึ้น จึงเริ่มมีวรรณกรรมสำหรับเด็กเพิ่มขึ้น

ความเป็นมาของวรรณกรรมสำหรับเด็ก แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1. วรรณกรรมสำหรับเด็กของประเทศไทยตะวันตก

ก่อนการตีพิมพ์หนังสือ

วรรณกรรมสำหรับเด็กของประเทศไทยตะวันตกในระยะเริ่มแรกนั้น ผู้เขียนส่วนใหญ่เป็นพระนักบวช และวรรณกรรมที่เขียนขึ้นนั้นมีลักษณะเป็นแบบเรียนชี้งมักเขียนเป็นภาษาละติน

อาลไฮล์ม (Aldhelm:640-709) เป็นพระนักบวชแห่งมาลเมสเบอร์ (Abbot of Malmesbury) ได้เขียนแบบเรียนสำหรับเด็กและวาระปแบบการเขียนวรรณกรรมสำหรับเด็กไว้ แบบเรียนของอาลไฮล์มมีลักษณะเป็นทั้งร้อยกรองและคำถ้าตามคำตอบ

แอนเซล์ม (Anselm:1033-1109) เป็นอาร์คบิชอปแห่งแคนเทอร์บะรี (Archbishop of Canterbury) ได้เขียนสารานุกรมสำหรับเด็กขึ้น ชื่อ อิลูชิดารีียม (Elucidarium) เป็นเรื่องเกี่ยวกับกิริยาภารยาท ขนบธรรมเนียม ประเพณี ธรรมชาติศึกษา และจริยศึกษา สารานุกรมนี้มุ่งสั่งสอนเป็นประการสำคัญ วรรณกรรมสำหรับเด็กในสมัยนี้ยังไม่มีการตีพิมพ์เป็นเพียงลายมือเขียนเท่านั้น

นิทาน นิยายและเรื่องผจญภัย

วิลเลียม แคคช์ตัน (William Caxton:1422-1491) เป็นผู้พิมพ์หนังสือสำหรับเด็กเป็นคนแรกของประเทศไทยอังกฤษ หนังสือที่แคคช์ตันพิมพ์ขึ้นนั้นมีมากมายรวมทั้งในชื่อเรื่องอื่นๆด้วย เช่น Sir Thomas Malory's Morte d' Arthur.

The Recuyell of the Historyes of Troye.

The Boke of Hietories of Jason.

The Historye of Reynart the Foxe.

Aesop's Fables.

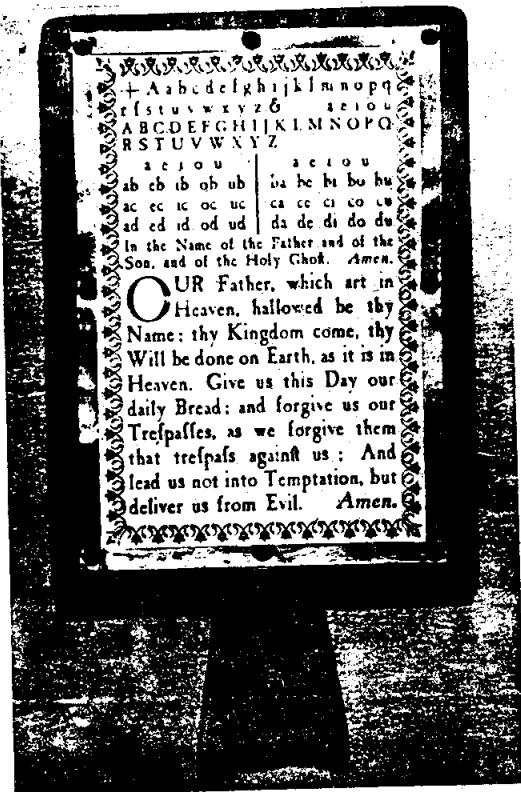
เรื่องที่มีชื่อเสียงและอยู่ใน
ความทรงจำของคนทั่วไป ได้แก่
เรื่อง King Arthur เรื่อง
Odysseus ส่วนเรื่องนิทานต่างๆ
เช่น นิทานอิสปันน์ มุ่งสอน
ศีลธรรมเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตี
หนังสือเหล่านี้ อ่านได้ทั้งผู้ใหญ่
และเด็ก และได้รับความตีพิมพ์
ในระยะหลัง ต่อมาอีกนานแสน
นานหลายชั่วอายุคน

Illustration for the William Caxton edition of Aesop's Fables.

วรรณกรรมบันแ奮์ไม้และวรรณกรรมกราดายพับ

ในสมัยฟื้นฟูศิลวิทยาการ (Renaissance) หนังสือต่างๆ ที่พิมพ์ออกจำหน่าย
นั้นมีราคาแพงมาก จึงมีผู้ประดิษฐ์วรรณกรรมบันแ奮์ไม้ (Hornbook) ขึ้น วรรณกรรม
บันแ奮์ไม้ ไม่ใช่หนังสือจริง แต่เป็นวรรณกรรมที่สร้างด้วยแผ่นไม้บางๆ รูปสี่เหลี่ยม
ผืนผ้า มีด้านสำหรับถือ บันแ奮์ไม้สี่เหลี่ยมปิดกระดาษที่พิมพ์ตัวอักษรและข้อความ
ที่ผู้การผสมคำพร้อมทั้งสอนศาสตร์ไปด้วย บันแ奮์ไม้มีแผ่นใสที่ทำจากเบาะสัตว์คล้าย
แผ่นเพลาสติกปิดทับไว้อีกชั้นหนึ่ง เพื่อป้องกันกระดาษเปลือก่อน นอกจากนี้ยังมีวรรณ
กรรมที่เป็นรูปกระดาษแข็งพับสาม มีพยัญชนะ ตัวเลข เป็นบทเรียนง่ายๆ มีภาพประกอบ
เรียกว่า The Battledore มุ่งให้ความเพลิดเพลินและให้ความรู้ซึ่งไม่เกี่ยวกับการสอนศาสตร์

Facsimile of a colonial horn book.

นิทานภาพ

จอห์น อามอส โคเมเนียล (John Amos Comenius:1592-1671) เป็นพระและนักการศึกษาชาวโมราเวีย ได้สร้างวรรณกรรมสำหรับเด็กเป็นนิทานภาพขึ้น ชื่อ Orbis Pictus ทั้งเนื้อเรื่องและภาพเร้าใจเด็กมาก เนื้อเรื่องเป็นเรื่องเกี่ยวกับการกีฬา ธรรมชาติ และการละเล่นสนุกต่างๆ

Flowers. XV. Flores.

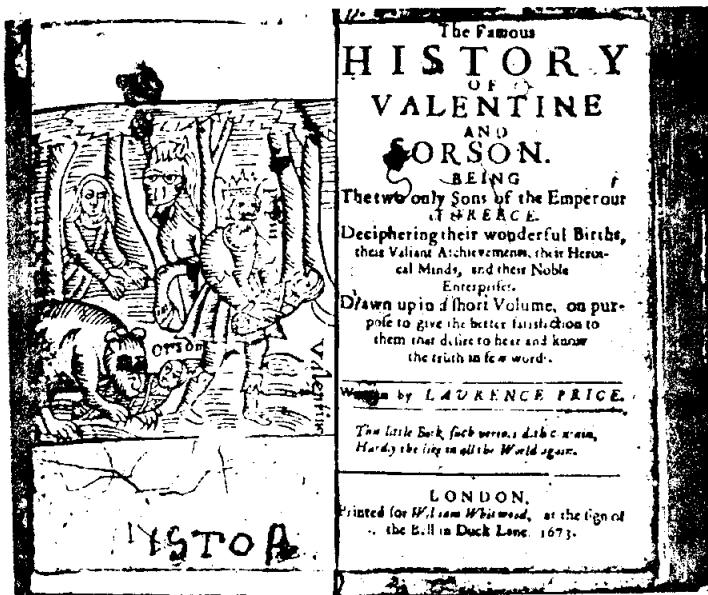

<p>Amongst the Flowers the most noted, In the beginning of the Spring are the <i>Violet</i>, 1. the <i>Crow-toes</i>, 2. the <i>Daffodil</i>, 3. Then the <i>Lillies</i>, 4. white and yellow and blew, 5. and the <i>Rose</i>, 6. and the <i>Clove gilliflowers</i>, 7. &c. Of these <i>Garlands</i>, 8. and <i>Nosegays</i>, 9. are tyed round with twigs. There are added also sweet herbs, 10. as <i>Marjoram</i>, <i>Flower gentle</i>, <i>Rue</i>, <i>Lavender</i>, <i>Rosemary</i>.</p>	<p>Inter flores notissimi, Primo vere, <i>Viola</i>, 1. <i>Hyacinthus</i>, 2. <i>Narcissus</i>, 3. Tum <i>Lilia</i>, 4. <i>alba</i> & <i>lutea</i>, & <i>cœrulea</i>, 5. tandem <i>Rosa</i>, 6. & <i>Caryophillum</i>, 7. &c. Ex his <i>Serta</i>, 8. & <i>Servie</i>, 9. vientur. Adauntur etiam <i>Herbe odorata</i>, 10. ut <i>Amaracus</i>, <i>Amaranthus</i>, <i>Ruta</i>, <i>Lavendula</i>, <i>Rosmarinus</i>, (<i>Libanotis</i>).</p>
--	--

From Comenius' Orbis Pictus.

หนังสือราคากูกที่เร่ขาย

ในคริสตศตวรรษที่ 17-18 มีหนังสือราคากูกออกเร่ขายในประเทศอังกฤษ หนังสือเล่มเล็กๆ ราคาเล่มละ 1 เพนนีเท่านั้น ความหนาของเล่มประมาณ 16-32 หรือ 64 หน้า ไม่เย็บเล่มแต่ใช้วิธีพับติดกัน เนื้อหาในหนังสือมักเป็นเพนนิยม นิทาน และ เรื่องผจญภัย หนังสือดังกล่าวเป็นที่นิยมของคนทั่วไป แต่ผู้ได้รับการศึกษาและคน ชั้นสูงไม่นิยมหนังสือประเภทนี้ หนังสือราคากูกที่ออกเร่ขาย มีเรื่องที่ติดใจคนรุ่นหลัง ก็มี เช่นเรื่อง *The History of Valentine and Orson* ที่กล่าวถึงพื่น้องฝ่าแฝดซึ่งพรากร จากกันตั้งแต่ยังเป็นทารก ออร์สัน หรือได้เลี้ยงดูไว้ ส่วน วาเลนไทน์ กษัตริย์แห่งเชส นำไปเลี้ยงดู ภายหลังวาเลนไทน์จับออร์สันได้ และทั้งสองได้แสดงวีรกรรมอย่างกล้าหาญ ร่วมกัน จึงได้เป็นที่รักของเจ้าหนูยิง ออร์สันเด็กที่หรือเลี้ยงจึงเป็นต้นเค้าของเรื่อง เมากลี (*Mowgli*) ใน *Kipling's Jungle Books* ต่อมา

From Laurence Price's History of Valentine and Orson.
Reproduced from an edition in the D'Alte Welch Collection, Cleveland.

เรื่องที่คนนิยมชมชอบอีกเรื่องหนึ่งคือ เรื่อง Tom Hickathrift กัลว่าสีง ทอม อิคคาธิฟ์ ว่า เมื่อเขายุ่ง 6 ปี เขางูง 6 พุต หนา 3 พุต มีขอของเขามีอ่อนหัวให้แล้วยังร่างกายสมส่วน มีพลังตอนต้นไม่ได้ ม่ายักษ์ได้ และสามารถตีใจรบล้มชาวบ้านครั้งเดียว ให้ล้มลงได้ถึง 4 คน

เรื่องที่ตรากับ Tom Hickathrift คือเรื่อง Tom Thumb His Life and Death กัลว่าสีง ทอม ชัมบ์ ซึ่งเป็นคนร่างเล็ก เป็นที่รู้จักกันในนามของวีรบุรุษคนแรก เมื่อตกลงไปในชามขนมพุดดิ้ง เขายังสามารถขึ้นมาได้ แต่ในภายหลังเขากลับเข้ามือของ ราชบุคคลซึ่งอย่างกล้าหาญ

สมัยพิวริตันและเรื่องนรก สาวรรค

สมัยพิวริตัน (The Puritans) เริ่มขึ้นประมาณตอนช่วงกลางของคริสต์ศตวรรษ ของพระราชนีอลิซาเบธ ประชาชนนิยมหนังสือมาก หนังสือนั้นคือ ศัมภ์ไว้ในเบล กลุ่ม

Tom Thumb:

How Tom Thumb fell into the Pudding-Bowl, and of his escape out of the Tinker's Budget.

*He sat upon the pudding-bowl;
the Candle stuck to hold;*

A 4

or

ชนที่สนใจศาสนาอย่างลึกซึ้งคือ พากพิวาริตันซึ่งอ่านคัมภีร์ไปเบิลอย่างนิยมชมชอบ และได้ศึกษา Foxe's Book of Martyrs (1563) อันบอกถึงรายละเอียดของความตายที่ไม่ถูกเช่น หนังสือนี้พากเขาได้นำไปให้เด็กอ่านด้วย นอกจากพากพิวาริตันแล้วยังมีบุคคลอื่นที่สนใจเกี่ยวกับเรื่องศาสนา เช่น James Janeway ได้เขียนหนังสือประเกทนี้ขึ้น ราวปี ก.ศ.1671 หรือ 1672 สอนให้เด็กอ่านในสวรรค์และเกรงกลัวคริสต์ ตอนต้นเรื่อง เรียนไว้ว่า

A Token For Children : being an Exact Account of Conversation, Holy and Exemplary Lives, and Joyful Deaths of several young Children. To which is now added, Prayers and Graces, fitted for the use of little Children.

หนังสือสำหรับเด็กที่มีชื่อเสียงในสมัยนี้ ได้แก่เรื่อง Pilgrim's Progress ของ John Bunyan (1628-1688) หนังสือเล่มนี้ผู้เขียนตั้งใจให้ผู้ใหญ่อ่าน แต่ในที่สุดเมื่อถึงเด็กเด็กก็ชอบใจเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะเนื้อเรื่องเกี่ยวกับวิญญาณมนุษย์ ตัวละครแต่ละตัวแสดงออกในรูปสัญลักษณ์ เช่น ความสิ้นหวัง ความเคราะโศก ความหวัง และความอดทนพากเพียร เป็นต้น เด็กชอบอ่านหนังสือนี้เหมือนอ่านเรื่องผจญภัย

เมื่อมาสู่สหรัฐอเมริกา พากพิวาริตันได้แพร่ขยายอิทธิพลแนวความคิดด้วยหนังสือสำหรับเด็กเล่มแรกที่พิมพ์ขึ้นในสหรัฐอเมริกาในปี ก.ศ.1646 คือ หนังสือที่ John Cotton เขียนขึ้น ต้นเรื่องเขียนไว้ว่า

Milk for Babes, Drawn out of the Breasts of Both Testaments, Chiefly for the Spiritual Nourishment of Boston Babes in either England, but may be of like Use for any Children.

เนื้อเรื่องซึ่งคงเป็นไปในทางคำสอนของพากพิวาริตันอยู่นั้นเอง ส่วนหนังสือแบบเรียนที่พิมพ์ในประเทศอังกฤษ ในปี ก.ศ.1691 ชื่อ The New England Primer เป็นแบบเรียนเบื้องต้นสำหรับเด็ก ได้มีผู้นำมาในสหรัฐอเมริกา แบบเรียนนี้เริ่มต้นด้วยตัวพยัญชนะและคำร้อยกรอง เรียงลำดับพยัญชนะ จาก A ถึง Z เช่น

THE BURNING OF MR. JOHN ROGERS.

A - In Adam's fall

We sinned all

.....

Z - Zaccheus he
Did climb a tree
His Lord to see.

MR. JOHN ROGERS, minister of the gospel in London, was the first martyr in Queen Mary's reign; and was burnt at Smithfield, February the fourteenth, 1554. His wife, with nine small children, and one at her breast, followed him to the stake, with which sorrowful sight he was not in the least daunted, but with wonderful patience died courageously for the gospel of JESUS CHRIST.

From The New England Primer; or An Easy and Pleasant Guide to the Art of Reading. Massachusetts Sabbath School Society.

ในหนังสือประกอบด้วย บทสวัสดิ์ บทกวี คำถามคำตอบสั้นๆ บทบัญญัติ สิบประการ บางบทในคัมภีร์ใบเบิล และรูปภาพ อาย่างเช่น The Burning of Mr. John Rogers เป็นต้น

เทพนิยายและนิทานในประเทศฝรั่งเศส

ในปี ค.ศ.1697 ได้มีการจัดพิมพ์หนังสือต่างๆขึ้นหลายเล่ม เช่น Tales of Long ago with Morals, Tales of Mother Goose, The Sleeping Beauty, Little Red Riding Hood, Blue Beard, The Master Cat, Diamonds and Toads, Cinderella, Riquet with the Tuft, และ Little Thumb.

ติด ชาร์ล็อก เพอรอล็ต (Did Charles Perrault : 1628-1703) เป็นsmithของราชบัณฑิตยสถานแห่งฝรั่งเศส และเป็นนักเขียน แต่ผลงานไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง เท่าที่วิเคราะห์กันแล้ว ผลงานของเพอรอล็ตเป็นที่นิยมชมชอบมากที่สุด เช่น เรื่อง บลูเบียด (Blue Beard) เจ้าหญิงนิทรา (The Sleeping Beauty) และหนูน้อยหมากแดง (Little Red Riding Hood) เป็นต้น นอกจากเพอรอล็ตแล้ว ยังมีนักเขียนอื่น ๆ อีก เช่น Jean de la Fontaine (1621-1695) เขียนนิทานเล่าล้อมวงที่แสนสนุก Mme. d' Aulnoy (1650-1705)

เขียนนิทานพื้นบ้าน เช่นเรื่อง The Yellow Dwarf และเรื่อง Graciosa and Percinet Mme. de Beaumont (1711-1780) เขียนเทพนิยาย เช่นเรื่อง Beauty and the Beast และเรื่องต่างๆที่กล่าวแล้วนี้ไม่ติดใจคนทั้งหลายเท่าผลงานเขียนของเพอร์อลต์

หนังสือของ จอห์น นิวเบอร์รีในอังกฤษ (1713-1767)

จอห์น นิวเบอร์รี (John Newbery) เป็นพิมพ์เจ้าของสำนักพิมพ์ นักเขียน และผู้จำหน่าย เขายได้จัดพิมพ์หนังสือสำหรับเด็กเป็นจำนวนมาก หนังสือที่เขาจัดพิมพ์และประการขาย ใน ค.ศ.1744 คือ A Little Pretty Pocket - Book เนื้อเรื่องประกอบด้วยการละเล่นต่างๆ นิทาน สุภาษิต และร้อยกรอง

A LITTLE PRETTY
POCKET-BOOK
Intended for the
Instruction and Amusement
of
Little Master Tommy,
and
Pretty Miss Polly.
With Two Letters from
Jack the Giant-Killer;
As also
A Ball and a Pincushion;
The Use of which will infallibly make
Tommy
a good Boy and Polly a good Girl.
To which is added,
A Little Song-Book,
Being
A New Attempt to teach Children
the Use of the English Alphabet,
by way of Diversion.³

ใน ปี ค.ศ.1765 มีผู้เชื่อกันว่า โอลิเวอร์ โกลด์สมิธ (Oliver Goldsmith) เป็นผู้เขียนเรื่อง The History of Little Goody Two Shoes ซึ่งเป็นเรื่องเล่าสืบต่อที่ฉลาดและมีความทะเยอทะยานผู้หนึ่งที่ชื่อ Margery Meanwell

ระหว่าง ปี ค.ศ.1760-1766 จอห์น นิวเบอร์รี ร่วมกับผู้อื่นได้จัดพิมพ์หนังสือ Mother Goose ขึ้นตามฉบับที่พิมพ์ครั้งแรก

จอห์น นิวเบอร์รี ได้ชี้อว่าเป็นผู้พิมพ์หนังสือสำหรับเด็กของอังกฤษเป็นคนแรก ฉะนั้น Frederic G. Melcher ผู้พิมพ์หนังสือขาวสารัชอเมริกา จึงได้เสนอรางวัล Newbery Medal แก่ผู้เขียนหนังสือสำหรับเด็กที่ดีเด่น ใน ค.ศ.1922 เพื่อเป็นเกียรติแก่ตัวเขา

โรบินสัน ครูโซ

แดเนียล เดโฟ (Daniel Defoe : 1659-1731) ได้เขียนหนังสือเรื่อง The Life and Strange Surprising Adventures of Robinson Crusoe ในปี ค.ศ.1719 หนังสือเรื่องนี้แพร่หลายและเป็นที่ติดอกติดใจคนอังกฤษเป็นอย่างยิ่ง เรื่องการผจญภัยของ โรบินสัน ครูโซ นี้ เป็นเรื่องจริงของ อเล็กซานเดอร์ เชลเคิร์ก (Alexander Shelkirk) ซึ่งไปติดอยู่บนเกาะฮوان เฟอร์นันเดซ (Juan Fernandez) มากว่า 4 ปี เขายังได้เล่าเรื่องและมอบบันทึกของเขากับเดโฟ ด้วยความสามารถเยี่ยมของเดโฟ จึงทำให้เชลเคิร์ก ในนามของ โรบินสัน ครูโซ เป็นวีรบุรุษชื่อก้องโลก แนวของเรื่องเป็นเรื่องของคนที่ต้องต่อสู้กับธรรมชาติบนเกาะเพื่อความอยู่รอด ต้องสร้างที่พักอาศัย หาอาหาร ต่อสู้กับสัตว์ร้ายใช้ชีวิตอยู่อย่างอารยชนและมีสติ ปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ เขายังได้พบช้าเกาะดังเดิมและคงเป็นเพื่อนที่ซื่อสัตย์จริงใจต่อ กัน

หนังสือเรื่องนี้ถูกใจเด็กมาก เด็กจึงอ่านซ้ำแล้วซ้ำเล่าโดยไม่เบื่อหน่าย โครงเรื่องเรื่องอับปางและการผจญภัยบนเกาะร้างทำให้เกิดหนังสืออีกเล่มหนึ่งคือเรื่อง The Swiss Family Robinson ซึ่ง Johann David Wyss (1743-1818) เป็นผู้เขียนขึ้นและตีพิมพ์ในปี ค.ศ.1812

กัลลิเวอร์ เทревอลส์

约拿单·斯威夫特 (Jonathan Swift : 1667-1745) เป็นผู้เขียนเรื่อง กัลลิเวอร์ เทревอลส์ (Gulliver's Travels) ขึ้น มุ่งหมายเพื่อล้อการเมือง มีเจตหัวใจเด็กอ่าน 约拿单·斯威夫特 เขียนเรื่องนี้ที่ไอร์แลนด์เพื่อเสียดสีสภาพมนุษย์อังกฤษและพวกมนุษย์อังกฤษ พิมพ์ครั้งแรกใน ค.ศ.1726 ไม่ใช้นามจริง และใช้ชื่อหนังสือว่า Travels into Several Remote Nations of the World เขียนโดย Lemuel Gulliver ปรากฏว่าหนังสือเล่มนี้ได้รับ

ความนิยมของชนทุกชั้น ซึ่งชอบเรื่องเสียดสีเชิงตลกขบขัน ส่วนเด็กๆนั้นชอบสิงเล็กๆ และเรื่องขบขัน โดยเฉพาะตอนกัลลิเวอร์ค้นพบเมืองคนแคระ และชาวเมืองที่สูงหกนิ้ว เดินบนตัวเข้า และเอาเชือกมัดตัวเข้าไว้

บทร้อยกรอง

ในระยะเวลาที่เรื่องโอลิฟันสัน ครูโซ และกัลลิเวอร์ เทราเวลล์ เป็นที่นิยมของ ประชาชนอย่างกว้างขวางนั้น ไอแซค วอตต์ (Isaac Watts : 1674-1748) ได้เขียนหนังสือ ที่เป็นร้อยกรองสำหรับเด็กชั้น เพื่อสอนจริยธรรม ชื่อ His Divine and Moral Songs for Children (1715) และตอนปลายศตวรรษ กวีเอก วิลเลียม เบรค (William Blake : 1757-1827) ได้พิมพ์หนังสือบทกวีสำหรับเด็กชั้น ได้แก่เรื่อง Songs of Innocence (1789) และเรื่อง Songs of Experience (1794) ในเวลาต่อมา

Illustration by Louis Rhead. From Gulliver's Travels by Jonathan Swift. Copyright 1913 by Harper & Brothers, copyright 1941 by Bertrand Rhead. Reproduced by permission of Harper & Row, Publishers.

แอน (Ann : 1782-1866) และ เจน (Jane : 1783-1824) ในคระกูล เทเลอร์ (Taylor) "ได้เขียนและพิมพ์บทร้อยกรองสำหรับเด็ก" ชื่อ Original Poems for Infant Minds : By Several Young Persons (1804) ขึ้น เป็นการกล่าวถึงชีวิตอันผาสุกของชาวชนบท ที่จำกันได้และคุ้นคือ Twinkle, twinkle, little star.

วิลเลียม รอสโค (William Roscoe: 1753-1831) "ได้เขียนและพิมพ์หนังสือ The Butterfly's Ball" ขึ้น ใน ค.ศ. 1807 "ไม่ใช่นิทาน แต่เป็นเรื่องตื่นเต้นของบุตรชายของเข้า"

ลักษณะสอนในฝรั่งเศส อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา

儒ช็อ (Jean Jacques Rousseau: 1712-1778) "ได้ประกาศทฤษฎีการศึกษาของเด็กไว้ในหนังสือเรื่อง เอมิล (Emile)" รุช็อเชื่อว่าเด็กต้องมีอิสระเสรี และชีวิตที่ผาสุก จะนั่นเอเมลตัวเอกของเรื่อง จึงเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ มีความเป็นอยู่ง่ายๆ ในชนบท มีอิสระเสรีทำอะไรได้ตามใจปรารถนา ความคิดของรุช็อ นี้ เป็นลักษณะตรงข้ามกับพวกพิวาร์ตัน ผู้ที่เดินตามแนวความคิดของรุช็อ "ได้แก่ โธมัส เดย์ (Thomas Day: 1748-1789)" ได้เขียนเรื่อง The History of Sandford and Merton (1783-1789) ขึ้น เป็นเรื่องเกี่ยวกับเด็กชื่อ ทอมมี่ เมอร์ตัน (Tommy Merton) เป็นบุตรเศรษฐี ถูกตามใจจนนิสัยเสีย และเด็กอีกคนหนึ่งชื่อ อาร์ แซนเดอร์ฟอร์ด (Harry Sandford) เป็นบุตรชาวนาที่สอนลูกให้เชื่อสัตย์และขยัน ส่วนครูชื่อ บาร์โลว (Mr. Barlow) ทั้งครูและอาร์พยายามช่วยให้ ทอมมี่ กลายเป็นคนขยันศึกษาเล่าเรียนได้ ลักษณะการดำเนินเรื่องใช้ทฤษฎีของรุช็อเป็นหลัก

นักเขียนที่มีความสามารถพิเศษในการสั่งสอนเด็กอีกคนหนึ่งคือ มาเรีย อร์ดจ์-เวิร์ช (Maria Edgeworth: 1767-1849) เขียนเรื่องสั่งสอนจริยธรรมและคำสั่งสอนที่ดีเด่น มาเรียเขียนเรื่องสั้นไว้เป็นจำนวนมาก บางเรื่องไม่สนุกและผิดธรรมชาติ แต่ความสามารถที่เด่นที่สุดของมาเรียคือการเล่านิทาน เรื่องที่กล่าวถึงกันมากที่สุด "ได้แก่เรื่อง The Purple Jar"

ชาร์ลส์ แລมบ์ (Charles Lamb: 1775-1835) และ แมรี แລมบ์ (Mary Lamb: 1764-1847) สองพี่น้องนี้ได้เขียนวรรณกรรมสำหรับเด็ก ชื่อ Tales from Shakespeare (1806) เป็นการเขียนเล่าเรื่องงบthalic ครจากเชคสเปียร์เป็นภาษาง่ายๆให้เด็กอ่านเพื่อความบันเทิง

ในสหรัฐอเมริกาเอง ช่วงเวลานี้เป็นช่วงที่พัฒนาหนังสือประเภทคำสอนเด็กในรูปใหม่ แซมมวล จี กูดวิช (Samuel G. Goodrich : 1793-1860) ได้เขียนหนังสือโดยใช้ชื่อ ปีเตอร์ พาร์เลย์ (Peter Parley) เขียนหนังสือประมาณปีละ 5 หรือ 6 เล่ม เรื่องที่เขียนเป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวประวัติบุคคลสำคัญและเรื่องราวทางด้านวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และ ภูมิศาสตร์

雅acob แอบบอต (Jacob Abbott : 1803-1879) เขียนหนังสือชุดท่องเที่ยวของเด็ก โดยใช้ชื่อว่า โรลโล (Rollo) เป็นเรื่องการท่องเที่ยวจากเมืองหนึ่งและประเทศหนึ่ง ไปยังอินเดียซึ่งล้วนเป็นเรื่องน่ารู้น่าสนใจทั้งสิ้น

ยุคเริ่มต้นของหนังสือสมัยใหม่

หลังจากที่วรรณกรรมสำหรับเด็กแพร่หลายมากขึ้นทั่วในประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกาแล้ว ต่อมาระบบการพิมพ์ทันสมัยขึ้น ความประณีตในการวาดภาพประกอบตลอดจนเนื้อเรื่องได้รับการปรับปรุงดีขึ้นด้วย มีการพัฒนาวรรณกรรมสำหรับเด็กมากขึ้น ในสมัยนี้มีหนังสือสำหรับเด็กอ่านหลายประเภทด้วยกัน

เทพนิยายและนิทานพื้นบ้าน

雅acob (Jacob : 1785-1863) และ วิลเยล์ม กริมม์ (Wilhelm Grimm : 1786-1859) ได้เขียนเรื่อง Grimms' Popular Stories ชื่อ เอด加ร์ เทเลอร์ (Edgar Taylor) ได้แปลเป็นภาษาอังกฤษขึ้นในปี ค.ศ.1823 เด็กๆเรียกว่า นิทานกริมม์ นิทานนี้กริมม์ได้รวบรวมจากเทพนิยาย นิทานพื้นบ้าน และ Mother Goose

ฮันส์ คริสเตียน แอนเดอร์เซ่น (Hans Christian Andersen : 1805-1875) ได้เขียน The Fairy Tales ชื่อ เรื่องนี้แพร่หลายในประเทศอังกฤษ ในปี ค.ศ.1846 ชื่อ

Illustration by George Cruikshank for Grimms' Popular Stories.

แมรี โฮวิตต์ (Mary Howitt) เป็นผู้แปลขึ้น นิทานของแอนเดอร์สัน ส่วนใหญ่ได้คื้าเรื่องมาจากนิทานพื้นบ้าน และบางเรื่องก็ได้ มาจากผู้เล่าให้ฟัง นอกจากนั้นยังแทรกเรื่องชีวิตในวัยเยาว์ที่แสนทุกข์ยากลำบากของตนไว้ด้วย นิทานที่รู้จักกันแพร่หลายคือเรื่อง ลูกเป็ดขี้เหระ (The Ugly Duckling)

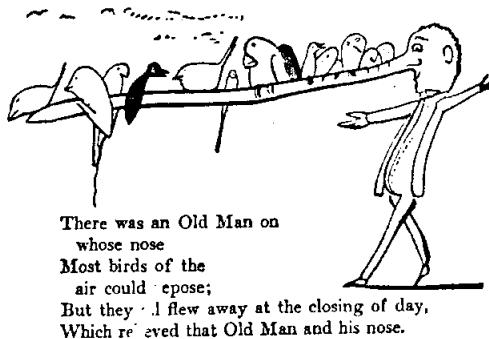
โจเซฟ จาคอป (Joseph Jacob : 1854-1916) เป็นผู้รวบรวมนิทานพื้นบ้านของอังกฤษ และนักคิดชนวิทยาชื่อ แอนดรู ลัง (Andrew Lang : 1844-1912) ได้รวบรวมพิมพ์ The Blue Fairy Book ในปี ค.ศ.1889 ซึ่งเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย

เรื่องคลอกบนขัน

คลีเมนต์ มัวร์ (Clement Moore) เขียนเรื่องสนุกสนานเป็นว้อยกรองเรื่องยาวยื่อ A Visit from St. Nicholas (1822) แต่เด็กๆรู้จักกันดีในชื่อ The Night before Christmas เป็นเรื่องน่าตื่นเต้นและน่าหัวขัน

เอ็ดوار์ด เลียร์ (Edward Lear : 1812-1888) เป็นนักวาดภาพและได้เขียนเรื่อง Book of Nonsense (1846) เป็นเรื่องไร้สาระที่สนุกสนานและคลอกบนขัน

ชาร์ลส์ ลูดวิดจ์ ดอดจ์สัน (Charles Lutwidge Dodgson : 1832-1898) ได้เขียนเรื่องขันเอกสารสำหรับเด็กขึ้น ชื่อ Alice's Adventures in Wonderland และปีชั้นนามปากกาว่า Lewis Carroll

From Edward Lear's The Complete Nonsense Book.

ไฮนริช Hoffmann (Heinrich Hoffmann : 1809-1894) ได้เขียนหนังสือสำหรับเด็กที่ทำให้เด็กหัวเราะด้วยความบันดาล เรื่อง Struwwelpeter ตีพิมพ์ในประเทศเยอรมนีในปี ค.ศ.1844 ส่วน ลูคเลียที ไฮล (Lucretia Hale : 1820-1900) ได้พิมพ์หนังสือเป็นเรื่องติดต่อกันลงในนิตยสาร เรื่องเกี่ยวกับครอบครัวของ Peterkin และรวมพิมพ์เป็นเล่มในปี ค.ศ.1880

เทพปกรณัม

นาธานีล ฮอธารอน (Nathaniel Hawthorne : 1804-1864) ได้นำนิทานเทพเจ้าของกรีกมาเขียนให้เด็กอ่านในสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ.1852 เรื่อง A Wonder - Book for Girls and Boys และในปี ค.ศ.1853 ได้พิมพ์เรื่อง Tanglewood Tales for Girls and Boys ซึ่งเป็นเรื่องราวของเทพเจ้าของกรีกและเวรบุรุษต่างๆ

ในประเทศอังกฤษ ชาร์ลส์ คิงสเลย์ (Charles Kingsley : 1819-1875) ได้เล่าเรื่องเทพปกรณัมสำหรับเด็กเรื่อง The Water - Babies (1863) ซึ่งปัจจุบันถือว่าเป็นสิ่งบกพร่องในการสอนศีลธรรม

เรื่องเหนือวิสัย

ในศตวรรษที่ 19 ได้มีการพิมพ์เรื่องเหนือวิสัยสำหรับเด็กกันอย่างแพร่หลาย จอห์น รัสกิน (John Ruskin : 1819-1900) ได้เขียนเรื่อง The King of the Golden River เป็นเทพนิยายขึ้นในปี ค.ศ.1841 และพิมพ์แพร่หลายในศตวรรษต่อมา

Illustration by Arthur Hughes for At the Back of the North Wind by George Macdonald.

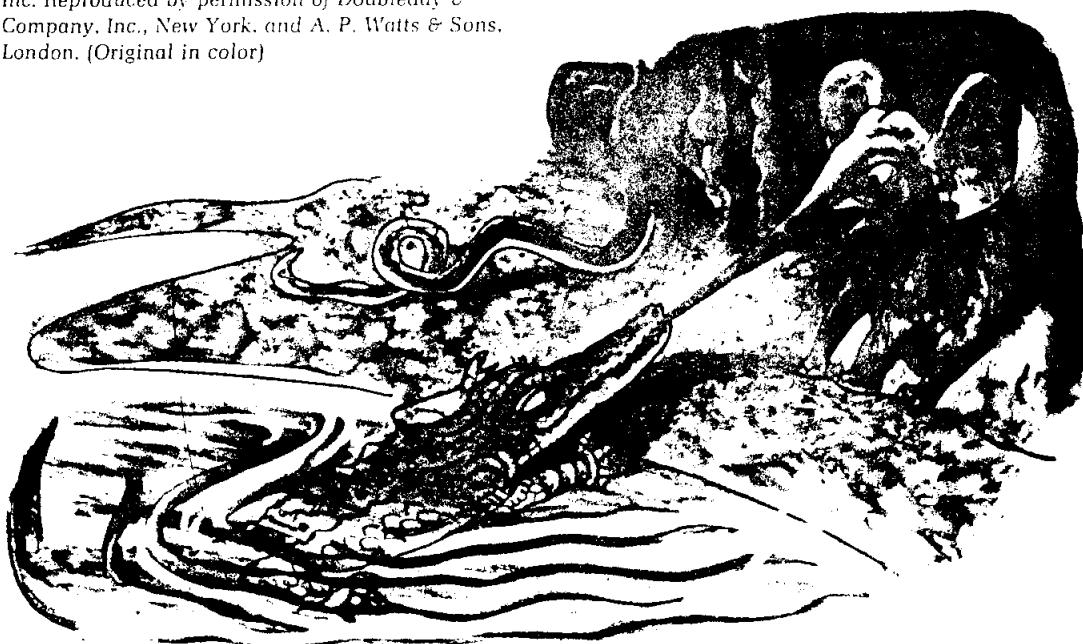
จอร์จ แมคโดนัลด์ (George Macdonald : 1824-1905) ซึ่งเป็นกวีและนักเขียนได้เขียนนิทานเรื่อง The Light Princess ในปี ค.ศ.1867 และอีก 4 ปีต่อมาได้เขียนเทพนิยายเป็นเรื่องจินตนาการเรื่อง At the Back of the North Wind

นักเขียนชาวอังกฤษคนอื่นๆที่เขียนเรื่องเห็นอวิสัย “ได้แก่ วิลเลียม เมคพีช แทคเคอร์รี่ (William Makepeace Thackeray : 1811-1863) ในปี ค.ศ.1855 เขียนเรื่อง The Rose and the Ring เป็นเทพนิยายเรื่องยาวย และในปี ค.ศ.1868 ชาร์ลส์ ดิกเกนส์ (Charles Dickens : 1812-1870) ได้เขียนเทพนิยายเรื่อง The Magic Fishbone และเรื่องเล่า เรื่อง A Christmas Carol (1843)

รุดยาร์ด คิปлин (Rudyard Kipling : 1865-1936) เป็นนักเขียนนิทานและกวี เคย “ได้รับรางวัลโนเบล ได้เขียนเรื่อง The Jungle Books (1894) และเรื่อง Just So Stories (1902) เรื่องเหล่านี้ทำให้ตัวละครที่เป็นสัตว์ผ้างใจเด็ก เช่นเดียวกับ บีทริก พอตเตอร์ (Beatrix Potter) ที่เขียนเรื่อง The Tale of Peter Rabbit (1901) และ เคเนเนธ เกรแฮม (Kenneth Grahame) เขียนเรื่อง The wind in the willow (1908)

ในประเทศฝรั่งเศส จูลส์ เวرن (Jules Verne : 1828-1905) ได้เขียนเรื่อง สำหรับผู้ใหญ่ แต่เด็กก็ชอบกันมาก คือเรื่อง From the Earth to the Moon ได้พิมพ์

From Just So Stories by Rudyard Kipling, illustrated by
Nicolás. Copyright 1952 by Artists and Writers Guild,
Inc. Reproduced by permission of Doubleday &
Company, Inc., New York, and A. P. Watts & Sons,
London. (Original in color)

ในปี ค.ศ.1865 เรื่อง Twenty Thousand Leagues under the Sea (1869) และเรื่อง Around the World in Eighty Days (1872) เป็นเรื่องที่ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ติดใจกันเป็นอันมาก เรื่องที่ จูนส์ เวิร์น เขียนนับเป็นจุดเริ่มต้นของงานเขียนด้านนวนิยายวิทยาศาสตร์

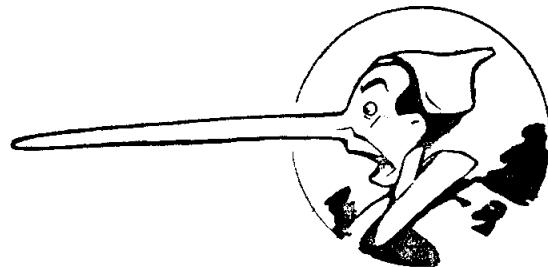
ในประเทศอิตาลี คาร์โล คอลโลดี (Carlo Collodi : 1826-1890) ได้พิมพ์เรื่อง Pinocchio ขึ้น เรื่องนี้ได้แปลเป็นภาษาอังกฤษขึ้นในปี ค.ศ.1892 และกลายเป็นเรื่องคลาสสิกในโลกวรรณกรรมสำหรับเด็ก

อดิธ เนสบิต (Edith Nesbit : 1858-1924) เป็นผู้หนึ่งที่เขียนเรื่องจริงรวมกับเรื่องเหนืออิสัย เรื่องแรกคือเรื่อง The Story of the treasure Seekers ซึ่งตีพิมพ์ในปี ค.ศ.1899

Shepard's pen-and-ink drawings capture the joy and companionship of Mole and Ratty on a picnic by their beloved river. From *The Wind in the Willows* by Kenneth Grahame. Illustrated by E. H. Shepard. Courtesy of Charles Scribner's Sons, 1908, 1933, 1953.

Illustration by Attilio Mussino or Pinocchio by Carlo Collodi. Copyright reissued 1969. Reproduced by permission of The Macmillan Company. (Original in color)

เรื่องจริง

ในประเทอังกฤษ ชาร์ล็อตต์ ยูง (Charlotte Younge : 1823-1901) ได้เขียนเรื่องเกี่ยวกับครอบครัวซึ่งมีพื้นฐานมาจากชีวิตอันมีความสุขแต่เยาว์วัยซึ่งเป็นเรื่องจริงในสหรัฐอเมริกา มีเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตครอบครัว เช่นเรื่อง Little Women ซึ่งผู้เขียนคือ ลูยสา เออม แอลค็อตต์ (Louisa M. Alcott : 1832-1888)

สำหรับเรื่องผจญภัยในประเทอังกฤษ จอร์จ เฮนตี้ (George Henty : 1832-1902) ได้ใช้ประสบการณ์ชีวิตเขียนเรื่องผจญภัยขึ้น และในสหรัฐอเมริกา วิลเลียม เทเลอร์ ออดัมส์ (William Taylor Adams : 1822-1897) ได้เขียนเรื่องผจญภัย โดยใช้นามปากกาว่า Oliver Optic ส่วน โฮราติโอ แอลเกอร์ (Horatio Alger : 1834-1899) ได้เขียนเรื่องที่ทำให้เด็กๆ ชอบใจกันมาก คือเรื่อง Ragged Dick (1867)

เรื่องจริงสำหรับเด็กที่มีชื่อเสียงโดยทั่วไป คือเรื่องที่ แซมมูเอล คลีเมนส์ (Samuel Clemens : 1835-1910) หรือที่รู้จักกันดีในนาม มาร์ค ทะเวน (Mark Twain) ได้เขียนเรื่อง The Adventures of Tom Sawyer ในปี ค.ศ.1876 และเรื่อง The Adventures of Huckleberry Finn ในปี ค.ศ.1884

หนังสือเหล่านี้ได้เปลี่ยนแปลงวรรณกรรมสำหรับเด็กในอดีตและมีอิทธิพลต่อการเขียนวรรณกรรมสำหรับเด็กในปัจจุบันด้วย นักเขียนบทกวีสำหรับเด็กได้สืบท่องแนวการเขียนดังเดิมก็มี เช่น โรล่า ริชาร์ด (Laura Richards) เขียนเรื่องที่ได้จากเลียร์ (Lear) และ คาร์roll (Carroll) ชื่อเรื่อง Tirra Lirra (1932) และ เอ.เอ. มิลน์ (A. A. Milne) เขียนเรื่อง When We Were Very Young (1924) ซึ่งเป็นบทกวีที่แพร่หลายในโรงเรียนมาก เช่นเดียวกับ โรเบิร์ต หลุยส์ สตีเวนสัน (Robert Louis Stevenson) ได้เขียนในสมัยเริ่มแรก นอกจากนี้ยังมีนักเขียนบทกวีที่มีชื่อเสียงอีกเป็นจำนวนมาก เช่น คริสตินา รอสเซตตี (Christina Rossetti) วอลเตอร์ เดอ ลา เมร์ (Walter de la Mare) ไอลีน ฟิชเชอร์ (Aileen Fisher) เดวิด แมคคอร์ด (David McCord) และ ลังสตัน ฮิวส์ (Langston Hughes) เป็นต้น

Illustration by Marguerite Davis. From Tirra Lirra by Laura E. Richards. Copyright, 1930, 1932, 1934, by Laura E. Richards. Copyright, 1955, by Little, Brown and Company. Reprinted by permission of the publishers.

เทพนิยายและเรื่องเหนืออวสัยเรื่อง East' O the Sun and West O' the Moon
เป็นเรื่องที่คนสนใจซึ่งทำให้เกิดนิทานกริมม์ เด็กชาวอเมริกันจึงสนใจเรื่องของชาติอื่นๆ
อย่างเช่น เรื่อง Tales from a Finnish Tupa (1936)

นิทานชาดก (Jataka Stories) และ นิทานของญี่ปุ่นเรื่อง The Dancing Teakettle (1949) จากเรื่อง The Uncle remus ทำให้มีเรื่อง The Jack Tales (1943) ขึ้น เรื่อง Pinocchio (1891) ทำให้เกิดเรื่อง Winnie the - Pooh (1926) ขึ้นเช่นเดียวกัน เรื่อง Gulliver ทำให้เกิดมีเรื่อง The Borrowers (1952) เรื่อง Rabbit Hill (1944) เรื่อง The Wind in the Willows เรื่อง Charlotte's Web (1952) เรื่อง The Cricket in Times Square (1960) เรื่อง Animal Family (1965) และเรื่อง Jason's Quest (1970) ในเวลาต่อมา

Illustration by Laura Bannon for Tales from a Finnish Tupa by James Cloyd Bowman and Margaret Bianco. Copyright © 1936. Reproduced by permission of Albert Whitman & Company.

สำหรับเรื่องจริง เริ่มด้วยเรื่อง Little Women เรื่อง Tom Sawyer และตามมาด้วยเรื่อง Little House in the Big Woods (1932) เรื่อง Caddie Woodlawn (1935) หนังสือ 3 เล่ม เกี่ยวกับ The Moffats (1941-1943) เรื่อง Across Five Aprils (1964) เรื่องเกี่ยวกับนิทานสัตว์ เรื่อง Smoky (1926) เรื่อง The Rock and the Willow (1963) มีเค้าเรื่องนิทานท้องถิ่นเช่นเดียวกับเรื่อง Strawberry Girl (1945) เรื่อง Miguel (1953) และเรื่อง Island of the Blue Dolphins (1960)

นิทานภาพชื่นเริ่มจาก Beatrix Potter และต่อเนื่องมาเป็น Wanda Gag, Maurice Sendak, Marie Ets. และอื่น ๆ อีกมาก ส่วนเรื่องเล่าจากแผ่นดินอื่น ซึ่งเริ่มจาก Hans Brinker and Heidi ก็เจริญสืบเนื่องมาเป็น The Good Master (1935), The Ark (1953), The Wheel on the School (1954), The Happy Orpheline (1957), The Silver Sword (1959) และ Wildcat Under Glass (1968) วรรณกรรมสำหรับเด็กมีการผสมผสานระหว่างวรรณกรรมรุ่นเก่าและวรรณกรรมรุ่นใหม่ติดต่อกันmajangkraทั้งปัจจุบันนี้¹

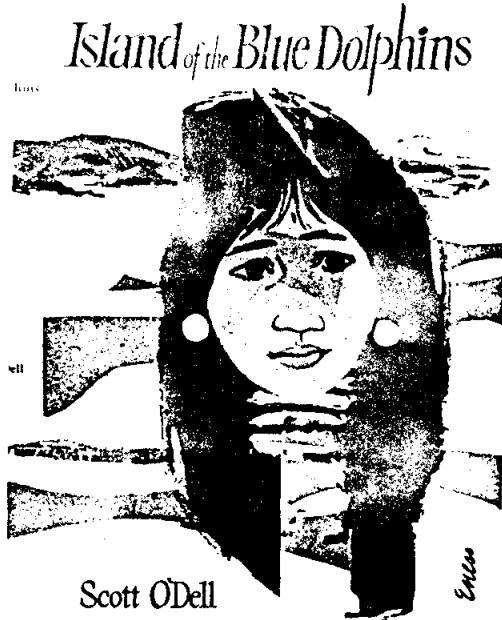

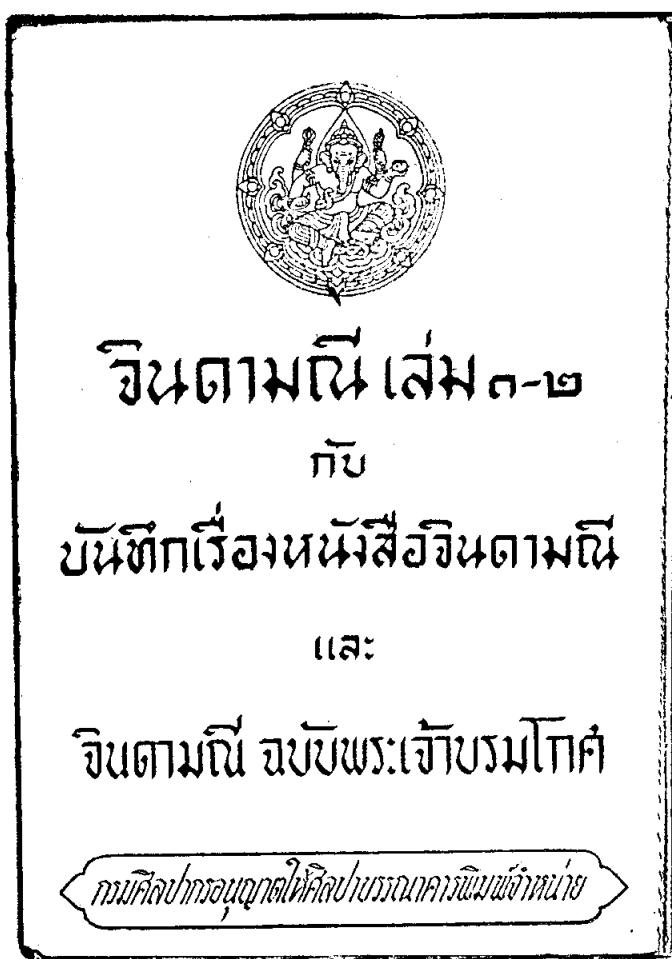
Illustration by E. Ness. From Island of the Blue Dolphins by Scott O'Dell. Copyright © 1960 by Scott O'Dell. Reproduced with permission of Houghton Mifflin Co. (Original in color)

¹ May Hill Arbuthnot, Zena Sutherland. *Children and Books.* (Glenview, Illinois: Scott, 1947). pp.82-102.

2. วรรณกรรมสำหรับเด็กของประเทศไทย

นิทานสำหรับเด็กไทยนั้น มีมาช้านาน จะเห็นได้จากทขับร้อง บทกล่อมเด็ก กลอนและนิทาน ที่ใช้เล่าและขับกล่อมกันต่อ ๆ มาโดยมีได้จดบันทึกลงเป็นลายลักษณ์อักษร

หนังสือที่ปรากฏหลักฐานว่าแต่งขึ้นสำหรับเด็กเล่นแรก ได้แก่ จินดามณี แต่งโดยพระไหรากิจบดี ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เมื่อปี พ.ศ.2223 เป็นหนังสือแบบเรียนเล่นแรกของไทย ว่าด้วยการเรียนคำและการแต่งคำประพันธ์

หนังสือจินดามณี
พระไหรากิจบดีเป็นผู้แต่ง
ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์ฯ

ด้วยเหตุที่จินดามณีเป็นแบบเรียนภาษาไทยที่ใช้กันแพร่หลายมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา แต่กิจการพิมพ์ยังไม่เกิดขึ้น ผู้ที่ครับจะได้ความรู้ซึ่งต้องขวนขวยหาต้นฉบับมาคัดลอกลงไว้ในสมุดไทย เมื่อคัดลอกติดต่อกันมาหลายครั้งแล้วก็ยังคงมีการคัดลอกไป บางครั้งผู้เขียนเป็นเจ้าของสมุดไทยได้ความรู้มากก็เสียเพิ่มเติมบ้าง หรือเมื่อสมุดขาดก็อาจจะเอาสมุดมาปะติดปะต่อสับสน จึงทำให้ข้อความของ จินดามณี ฉบับต่าง ๆ ผิดแผกแตกต่างกันมากบ้างน้อยบ้าง เมื่อตกลงมาถึงกรุงรัตนโกสินทร์ จึงมีจินดามณี ปรากฏอยู่หลายฉบับ บางฉบับก็ได้รับการจัดพิมพ์ขึ้นโดยโรงพิมพ์ที่ชาวต่างประเทศ เป็นผู้ดำเนินการ เริ่มกิจการพิมพ์ในสมัยรัชกาลที่ 3 เช่น หมื่นสิบ หมื่นหกสิบ เนื่องตั้น

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น หนังสือแบบเรียนที่ใช้ศึกษาเล่าเรียนกันมากที่ ปรากฏในหนังสือโบราณศึกษา มี 5 เล่ม คือ ประถม ก ก ศูนย์กุมาร ประถมมาลา ประถมจินดามณี เล่ม 1 และประถมจินดามณี เล่ม 2

หนังสือประถม ก ก “ไม่มีหลักฐานแน่นอนว่าผู้ใดแต่ง และแต่งในสมัยใด พระราเวษฐ์พิสูฐ ”ได้กล่าวไว้ในหนังสือวรรณคดีไทยว่า “แบบเรียนประถม ก ก เป็น หนังสือแบบเรียนในสมัยรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 5 เล่าเรียนกันก่อนมีแบบเรียนมูลบทบรรพกิจขึ้น เช่นใจว่าการเรียน เยียนอ่าน ด้วยแบบเรียนเช่นนี้น่าจะสืบเนื่องมาจากยุค สุดท้ายของกรุงศรีอยุธยา คือ แผ่นดินพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ”

ประถม ก ก เป็นหนังสือหายาก เพราะครั้งนั้นยังไม่มีการพิมพ์ โดยมาก จึงคัดลอกมาจากครูหรือพожาหาได้บ้างจากพวากสมุดข้อย เมื่ออ่านหนังสือแตกแล้วก็ อ่านสุนทรีย์ ประถมมาลา ประถมจินดามณี เล่ม 1 และประถมจินดามณี เล่ม 2 แล้วจึงอ่านหนังสือประกอบอื่น ๆ ต่อไป ได้แก่ เสือโคง จันท์โคง ลังษ์ท่อง กากี พระยาฉัพท์ทันต์ สรวัสดิรักษ์ฯ เป็นต้น หนังสือเหล่านี้ถูกคัดลอกต่อ ๆ กันมา ไม่ปรากฏ นามผู้แต่ง และไม่ปรากฏแน่ชัดว่าแต่งขึ้นในสมัยใด นอกจากแบบเรียนประถมมาลา ซึ่งกล่าวกันว่าผู้แต่งคือ พระเทพโมลี (นามเดิมว่า ผึ้ง หรือ พึง) เป็นพระภิกษุแห่ง วัดราชบูรณะ เช่นใจว่าคงเป็นพระองค์เดียวที่แต่ง Jarvis กวัดพระเชตุพนฯ เมื่อคราว ปฏิสังขรณ์วัดนั้น ประถมมาลาคงแต่งในสมัยรัชกาลที่ 3 ส่วนสรวัสดิรักษ์ฯ คำกลอนนั้น แต่งโดยพระสุนทรโวหาร (ภู) แต่งขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ. 2364-2370 ต่อมาเมื่อมีการ จัดตั้งโรงพิมพ์ขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 โดยชาวต่างประเทศ จึงได้นำหนังสือแบบเรียน และหนังสืออ่านประกอบเหล่านี้มาจัดพิมพ์

ប្រាកាមការ
ប្រាកាមការអ៊ីន ប្រុមមាសា
ហេកមុជិតិ
ແបរើយនងង់ស៊ីនិហិយ
អបី
អេស្តមុជាអែងបាទិ

ก. กรณีคลิปบางช่วงถูกตัดให้คลิปบางช่วงถูกการพิมพ์ท้าทาย

หนังสือประถม ก ก ๗

ในรัชกาลสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้มีการจัดการศึกษาตามแบบใหม่ ในปี พ.ศ.2414 “ได้ยกเลิกหนังสือแบบเรียนที่ได้ก่อถ่วงมาแล้ว และให้ใช้แบบเรียนหลวงของพระยาครรษณรงค์ไวหาร (นาย อาจารย์ยังกูร) ซึ่งแต่งขึ้นเมื่อครั้งเป็นหลวงสารประเสริฐ มีทั้งหมด ๖ เล่ม คือ mülabatpraphakij waninitnikar oakkhr-prapayok sengyokphisan ivaphonphajararn และพิชาลการัตน์

จะเห็นได้ว่าในระยะต้น ๆ นี้ คือประมาณ พ.ศ.2430-2471 หนังสือสำหรับเด็กมีวัฒนาการขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาของไทย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณaproดเกล้าฯ ให้ตั้งกรมศึกษาธิการขึ้นในปี พ.ศ.2430 สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ สมัยดำรงพระยศเป็นพระเจ้าน้องยาเธอกรมหมื่นดำรงราชานุภาพทรงเป็นผู้บัญชาการ และได้ทรงนิพนธ์ หนังสือแบบเรียนเร็วขึ้น ในปี พ.ศ.2431 ให้ใช้สอนในโรงเรียนแทนแบบเรียนหลวงของพระยาครีสุนทรโวหาร หนังสือแบบเรียนเร็วนี้ช่วยให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ภายในเวลาหนึ่งถึงหนึ่งปีครึ่ง แทนที่จะต้องใช้เวลาเรียนถึงสามปีอย่างแต่ก่อน

มูลบทบรรพกิจ

งานนิติกร อักษรปะโยค สังโภคพิธาน

ไวยพจนพิจารณ์ พิตรลภรณ์

แบบสอนหนังสือไทย

๗๙๔

พระยาครีสุนทรโวหาร (นาย หาภรยามกุ)

ก บ น ศ ล บ ท ก จ น ด ก ท ท ศ บ บ ร น ก ค า น พ ิ ม ย ท บ น ก ย

หนังสือมูลบทบรรพกิจ

นอกจากนี้กรมศึกษาธิการยังได้จัดพิมพ์ “แบบสอนอ่าน” ของวิชาต่าง ๆ ออกราชการหลายชุด ได้แก่ แบบสอนอ่าน เล่ม 1-4 แบบสอนอ่านจินตภินพน์ (ต่อมาเรียกว่า กวีนพน์) ซึ่งเป็นหนังสือที่ตัดตอนมาจากราชนคดีที่สำคัญ ๆ ได้แก่ รามเกียรติ ตอนท้าวมาลีราชาฯ ความ สังข์ทอง ตอนเลือกคู่หาเนื้อหาปลา และตอนตีคัล สามก็อก ตอนโจนแตกหัวพเรอ ราชาธิราช ตอนศึกพระเจ้าพรั่งมังช่อง อิเหนา ตอนศึกท้าว กะหมังกุหนิง พระอภัยณ์ ตอนเมื่อครองเมืองผลึก และ ตอนสร้อยสุภามิตร (ร.ศ. 130)

แบบสอนอ่านวิชาต่าง ๆ เช่น แบบสอนอ่านพงศาวดาร แบบสอนอ่านธรรมจริยา (ร.ศ. 124) หนังสือผลเมืองดี เป็นต้น

ระหว่างปี พ.ศ. 2455-2464 กรมราชบัณฑิตได้จัดพิมพ์ “หนังสือสำหรับเด็ก” ขึ้นหลายเล่ม ส่วนมากเป็นเรื่องแปล เช่น เรื่องนายแจ็คผู้ฝ่ายักษ (2455) เรื่องความลึกลับของรูปเท้านกอินทรีงา (2462) เรื่องปิกิณประวัติการคนกับเรือ (2462)

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เมื่อครั้งทรงบริหาร หอพระสมุดวชิรญาณ ได้ออให้กระทรวงศึกษาธิการช่วยรวบรวมบทกลอนกล่อมเด็ก ที่ใช้ขับกล่อมกันอยู่ในเมืองต่าง ๆ แล้วรวมพิมพ์เป็นเล่ม เรียกชื่อว่า บทกลอนกล่อมเด็ก พิมพ์ในปี พ.ศ. 2464 ประกอบด้วยบทเด็ก 71 บท บทกลอนเด็ก 42 บท และ บทเด็กเล่น 66 บท

ในยุคที่หนังสือสำหรับเด็กมีวิวัฒนาการขึ้นอย่างรวดเร็วนี้ โรงเรียนต่าง ๆ มีบทบาทในการผลิตหนังสือสำหรับเด็กด้วยเช่นกัน เริ่มด้วยคณะครุภัชนาเรียมERICA ของโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย จดหมายเหตุแสงอรุณวัฒนาวิทยาลัย (2435) เป็นหนังสือ นักเรียนที่มีกำหนดออกเป็นรายเดือน จัดว่าเป็นนิตยสารฉบับแรกสำหรับเด็กที่เกิดขึ้น ในโรงเรียน เป็นแนวทางให้มีนิตยสารเกิดขึ้นในโรงเรียนอื่น ๆ อีก ได้แก่ กุมารวิทยา (2438) ของโรงเรียนราชกุมาร อัสสัมชัญอุ่นรมย์ (2497) ของโรงเรียนอัสสัมชัญ สวนกุหลาบวิทยา (2465) ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย แต่ละการศึกษาเพศรินทร์ (2465) ของโรงเรียนเพศรินทร์ เบญจมนุสวงศ์ (2467) ของโรงเรียนเบญจมบพิตร กองลากะนิวัติ (2467) ของโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย ราชานีบำรุง (2470) ของ โรงเรียนราชชนก บุพราชวิทยาลัย (2471) ของโรงเรียนประจำมณฑลพายัพ “บุพราช วิทยาลัย”

นิตยสารสำหรับเด็กที่จัดทำโดยเอกชนแล้วแรก คือ เด็กไทย (2464) โดย โรงพิมพ์เจริญผล ต่อมาเมื่อหนังสือพิมพ์นักเรียน (2464) จัดทำโดย แนว เชรุขรูบตุร หนังสือพิมพ์เด็ก (2466) จัดทำโดยนายเพีย แตตระกูล และ ครุณเกษม (2469) จัดทำโดย สวัสดิ์ จุฑารพ

ความเร่งด่วนในการผลิตตำราเริ่มลดลง ประกอบกับตลาดหนังสือหันไปให้ ความสนใจในเรื่องของนวนิยายสำหรับผู้ใหญ่ เริ่มตั้งแต่ พ.ศ.2472 เป็นต้นมา นอกจาก นั้นยังมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (2475) และเกิดสังคมามาเอเชียบูรพา (2482-2486) เป็นเหตุให้หนังสือสำหรับเด็กออกสู่ตลาดน้อยลง แต่เช่นว่าจะไม่มีหนังสือสำหรับ เด็กเสียเลย มีการนำนวนิยายเรื่องราวสำหรับเด็กซึ่งเข้าใจว่าเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นเองไม่ใช่ เรื่องแปล มาลงพิมพ์ติดต่อกันในนิตยสารต่าง ๆ เช่น เรื่องหัวใจเด็กน้อย และ เรื่อง ความลึกซึ้งในรถถัง ลงพิมพ์ในราชานีบำรุง ติดต่อกันเรื่อยมาตั้งแต่ พ.ศ.2473 เรื่อง วิลเดิม เด็กจอมแกล้ง ของ ว. ณ ประมวลมารค (พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิภาวดี รังสิต) ลงพิมพ์ในหนังสือ ประมวลวัน ตั้งแต่ พ.ศ.2484 และในปี พ.ศ.2487 มีเรื่องแปล ปรากวีเป็นหลักฐาน 2 เรื่อง คือ การเดินทางไปในกลางพิภพ แปลจากนวนิยายวิทยา- ศาสตร์ ของ จูล เวินส์ และ ดาวใจ แปลและตัดแปลงจาก เรื่อง Heart โดย ซิม วีระไวยะ

นอกจากนี้ ได้มีการนำนิทานไทยประเกตเรื่องจักร ฯ วงศ์ ฯ มาเขียนเป็นการตูน ให้คำบรรยายเป็นกอลอนง่าย ๆ และน่าอ่าน เริ่มในปี พ.ศ.2475 โดย สวัสดิ์ จุฑารพ เขียนการตูนเรื่องสังข์ทอง ลงพิมพ์ติดต่อกันในหนังสือพิมพ์รายวัน สยามรายภร และต่อมา ประยูร จารյาวงศ์ เขียนการตูนเรื่อง หลวชัย ลงพิมพ์ติดต่อกันในหนังสือพิมพ์ พินพ์ไทย ตั้งแต่ พ.ศ.2489

ในด้านหนังสือแบบเรียนนั้น ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง (2475) ได้มีการประกาศใช้แผนการศึกษาใหม่ เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2475 กระทรวงศึกษาธิการ จัดทำแบบเรียนหลักภาษาไทย คือ แบบเรียนใหม่ (2476) ของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา) และยังมี แบบสอนอ่านใหม่ อีก 1 ชุด ของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี มี 7 เล่ม สำหรับชั้นประถมปีที่ 2 จนถึง ชั้นมัธยมปีที่ 4

หนังสืออ่านประกอบของกระทรวงศึกษาธิการ ในยุคนั้นมีหลายเล่ม ได้แก่ หนูน้อยนิด (2480) ของ ณัฐ เกตุรายนาก สุกสัตว์ต่างๆ (2483) ของ ขุนสรคเวทย์ ตอนรักสัตว์แสนรู้ (2485) และ แนวสีสาวด (2486) ของ หลวงกีรติวิทโโยพาร (กีรติวิทโโยพาร) เป็นต้น

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกระเบียบว่าด้วยการจัดทำตราและแบบเรียน พ.ศ.2493 กำหนดว่า หนังสือแบบเรียนที่จะใช้จำเป็นต้องเป็นหนังสือที่ชนะการประกวด หรือ เป็นหนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการมอบหมายให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่เห็นสมควร เรียนเรียงขึ้น โดยมีคณะกรรมการพิจารณาแบบเรียน

เมื่อได้ก่อตั้งกรรมวิชาการขึ้นเมื่อ พ.ศ.2495 ระหว่าง พ.ศ.2495-2503 กรมวิชาการ ได้ส่งเสริมให้จัดทำหนังสือสำหรับเด็กด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น วิธีประกวดและส่งเสริมให้เอกชนแต่งเป็นผลให้มีหนังสืออ่านสำหรับเด็กเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก มีหนังสือหลายเล่มที่ชนะการประกวดแบบเรียนครั้งที่ 6 พ.ศ.2495 เช่น ความรักของแม่ (2497) โดย บุญสม เอราวารพ ได้ที่แข็งไกร (2497) โดย เจือ สตะเวทิน เปิดทาง โดย บุญสม เอราวารพ อายุกนีปิก (2497) โดย เจือ สตะเวทิน

ตั้งแต่ พ.ศ.2493 เป็นต้นมา ได้เริ่มมีการแปลนานิยายเรื่องยาวสำหรับเด็ก กันมากขึ้น อ. สนิทวงศ์ (อุไร สนิทวงศ์ ณ อยุธยา) เป็นผู้เริ่มด้วยการแปลเรื่อง สี่

ครุณี (2493) จากเรื่อง Little Women ของ Louisa May Alcott สี่ครุณ (2497) จากเรื่อง Little Men ของผู้เขียนคนเดียวกัน ไฮดี้ (2496) จากเรื่อง Heidi ของ Johanna Spyri เป็นต้น

ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน ได้เกิดนิตยสารที่ให้ความรู้เฉพาะทางด้านภาษา อังกฤษแก่เด็ก คือ นิตยสารสแตนดาร์ด สติวเด้นท์ ชั้นพลีเม่นต์ (2495) นิตยสาร ก้าวหน้า (Progress: 2498) ของ สุเทพ ชูเชื้อ และสแตนดาร์ดฉบับเยาวชน (2504) ของหมื่อมงามจิตต์ บูรฉัตร มีนิตยสารทั่วไปสำหรับเด็ก จัดทำโดยเอกสารอุภมาธิค หlaysฉบับ ได้แก่ ชั้นพฤกษ์ (2497) ของ ไทยรัตนานพนิช ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ.2513 ได้จัดทำนิตยสารสำหรับเด็กอุภมาธิค 2 ฉบับ คือ ชั้นพฤกษ์วิทยาศาสตร์ และ ชั้นพฤกษ์ การศึกษา นิตยสารอื่น ๆ ที่ได้รับความนิยมจากผู้อ่าน แต่เลิกพิมพ์แล้ว ได้แก่ ครุณสาร (2498) ของ สตรีสาร และ หนูน้อยกลอยใจ (2507) ของ พูนศรี ถมังรักษ์สัตว์

เรื่อง สี่ครุณ

หน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการผลิตหนังสือสำหรับเด็ก ได้แก่ องค์การค้า ของครุสภา ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งของครุสภา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งขึ้น เมื่อ พ.ศ.2493 นอกจากจะผลิตแบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบการเรียนต่าง ๆ แล้ว ยังได้ผลิตหนังสือทั่วไปที่ให้ทั้งความรู้และความบันเทิงแก่เด็ก จำหน่ายในราคายูก จัดพิมพ์หนังสือสำหรับเด็กชุด นิทานประทีปทอง แบ่งออกเป็นชุดวรรณกรรมสากล ชุด วรรณกรรมไทย ชุดฝึกคุณสมบัติ และชุดจินตนิยายสำหรับเด็กเล็ก ต่อมาในปี พ.ศ. 2508 จัดทำหนังสือชุดภาพและการ์ตูน ในระยะแรกได้เข้าพิมพ์จากสำนักพิมพ์อิตาลี

หนังสือนิทานเล่มเด็ก ของครุสก้า

คือ Macrora Industrie Cartografiche Editoriali มาจัดพิมพ์แล้วให้คำบรรยายเป็นร้อย-กรองภาษาไทย เช่น เรื่อง ชินเดอเรลลา พินอคชิโอ ฯลฯ ปัจจุบันพิมพ์หนังสือชุดนี้ออกมาแล้วถึง 51 เรื่อง ในระยะหลังได้นำนิทานไทยมาพิมพ์ช้ำ เช่น หลวิชัย ของประยูร จารยาวงษ์ และบางเรื่องก็เขียนขึ้นใหม่ เช่น เห็ดกอบทอง พระเจ้าฟารัว ฯลฯ พ.ศ.2516 องค์การค้าของครุสก้า ได้จัดพิมพ์หนังสือชุดเด็กเล่มเล็ก ขนาด 8.5-9 คูณ 12.5-13 ซ.ม. จำนวนราคามีละ 1 บาท (ขึ้นราคานี้เป็น 1.50 บาท ในปี พ.ศ.2523) มีภาพสีสีสดตลอดเล่ม เช่นเรื่องสัตว์มีประโยชน์ นายขันมต้ม ความลับของน้ำทะเลขพ่อค้าทอง ฯลฯ ในปีเดียวกันนั้น ได้ผลิตหนังสือชุดความรู้ไทยเป็นหนังสือปกแข็ง มีภาพสีสีตลอดเล่ม ให้ความรู้ของไทยในแขนงวิชาต่าง ๆ แก่เด็ก เขียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ในด้านนั้น ๆ เช่น อัญมณี (2517) โดย ปราสาท ตีระนันท์ นักตามท่องนา (2518) โดย นายแพทย์บุญสั่ง เลขะกุล ฯลฯ

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย จัดพิมพ์หนังสือสำหรับเด็กเล่มเล็กๆ ราก ในปี พ.ศ.2502 เนื่องในวันเด็กแห่งชาติ มีทั้งเรื่องที่ดัดแปลงมาจากนิทานของต่างประเทศและเรื่องที่แต่งขึ้นใหม่ ส่วนใหญ่เป็นผลงานของ นางแม้มมาลี ชวลิต เช่น เรื่องบีบสร้างบ้าน เป็นอะไรเดินอยู่ ฯลฯ ต่อมาสมาคมห้องสมุดฯ ได้นำมาจัดพิมพ์ใหม่บรรจุกล่องสวยงามกะทัดรัด เพื่อเป็นที่ระลึกปีเด็กສากล 2522

เนื่องจากการจัดทำหนังสือสำหรับเด็กต้องใช้เงินทุนค่อนข้างสูง และจำนวนน้อยกว่าหนังสือสำหรับผู้ใหญ่ สำนักพิมพ์ต่าง ๆ จึงนิยมผลิตหนังสือสำหรับผู้ใหญ่มากกว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงเห็นความสำคัญในการส่งเสริมการผลิตหนังสือสำหรับเด็กที่มีคุณภาพสูง ทั้งในด้านเนื้อเรื่อง ภาพประกอบ และรูปเล่ม จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์เป็นส่วนพระองค์ให้จัดพิมพ์หนังสือสำหรับเด็กขึ้นในปี พ.ศ.2509 คือ เรื่อง ครีบญูไซของ หม่อมหลวงมนีรัตน์ บุนนาค (ท่านผู้หญิงมนีรัตน์ บุนนาค) และอีก 2 เรื่อง ในปี พ.ศ.2510 คือ สมโภวนรณพบุรี โดย หม่อมหลวงมนีรัตน์ บุนนาค และ ณ ชายหาดสะอาดราย โดย หม่อมดุษฎีบริพัตร ณ อยุธยา และ พานี เชี่ยววนิช นอกจากนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ยังได้มีพระราชดำรัสให้ตั้งคณะกรรมการโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน มี พลโท พระยาศักดิ์วิรานนิเทศ เป็นประธาน ดำเนินการสร้างหนังสือสารานุกรมฉบับใหม่ขึ้นชุดหนึ่ง สำหรับการค้นคว้าและอ้างอิงของเยาวชนทุกระดับ หนังสือสารานุกรมชุดนี้พิมพ์ทอยออกแบบมาแล้วหลายเล่ม

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้สนับสนุน ส่งเสริมให้มีการแต่งหนังสือแบบเรียนด้วยการจัดประกวด ตั้งแต่ พ.ศ.2495 เป็นต้นมา นั้น ต่อมาในปี พ.ศ.2515 องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้กำหนดให้เป็นปีหนังสือสากล ประเทศไทยได้ร่วมเสนอผลงานปีหนังสือสากลตัวอย่างการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติขึ้นเป็นครั้งแรก และจัดต่อมาเป็นประจำทุกปี จนถึงปัจจุบัน โดยได้รับความร่วมมือจากสมาคมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหนังสือ เช่น สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย เป็นต้น รวมทั้งสถานทูต หน่วยราชการ และร้านค้าต่าง ๆ ได้จัดให้มีการประกวดหนังสือดีเด่นประจำปี แบ่งออกเป็นหนังสือประเภทสารคดี นวนิยาย

ได้รับรางวัลชมเชยหนังสือเด็กปี พ.ศ. 2520

อาหารจักรรูปปัจจุบัน

หนังสือสอนการประมวล

และกิจกรรมนี้ หนังสือสำหรับเด็ก และหนังสือประเภทสวยงาม หนังสือสำหรับเด็กนั้น แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ หนังสือสำหรับเด็กเริ่มอ่าน (3-6 ปี) หนังสือสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษา (6-11 ปี) และหนังสือสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น (11-14 ปี)

ความเชื่อมั่น ของเยี่ยน

สุปรีดา อุดมยานห์

ต้องการสำหรับเด็กในการประมวลผลภาษาไทย
ของสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย

หนังสือของการประมวลผลภาษาไทย

องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ กำหนดให้ ค.ศ. 1979 (พ.ศ. 2522) เป็นปีเด็กสากล ประเทศไทยต่าง ๆ ได้ให้ความสนใจและจัดกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับเด็ก ในด้านหนังสือ สำนักพิมพ์และผู้ผลิตหนังสือ และนิตยสารสำหรับเด็กของไทย ต่างพากันเพิ่มปริมาณการผลิต และในขณะเดียวกันก็ปรับปรุงคุณภาพ

ให้ดีขึ้นทั้งในด้านเนื้อเรื่อง ภาพประกอบ และรูปเล่ม ปัจจุบันมีสำนักพิมพ์หลายแห่ง ที่ตั้งขึ้นใหม่และที่จัดตั้งมานานแล้วได้ผลิตและจัดพิมพ์หนังสือที่ดีสำหรับเด็กมากขึ้น เช่น องค์การค้าของครุสภา ไทยวัฒนาพานิช บรรณกิจ ชุมชนเด็ก ป่า渺ฯ เป็นต้น และได้ตั้งเป้าหมายในด้านปริมาณการผลิตให้สูงขึ้นในปีต่อ ๆ ไป²

បានអូបចន្ទិ៍

សុខ បុរណា

1

គេងតែនៅក្នុងប្រព័ន្ធប្រចាំឆ្នាំ ២៥២១
ខាងក្រោមនៃការបង្កើតប្រចាំឆ្នាំ ២៥២៤

អនុគមន៍ប្រព័ន្ធប្រចាំឆ្នាំ

² រាជធានី ឱយង់. កេវសារប្រកបនការសំណងនាក់ខ្លួន “រាជក្រឹមដែលសំណុំលេខខ្លួន” នឹងត្រួតពិនិត្យការងាររាជក្រឹមដែលបានរៀបចំឡើងនៅក្នុងប្រព័ន្ធប្រចាំឆ្នាំ ២៥២៤ នៅសម្រាប់ជាតិ នាម ១-៦.